

Sygn. akt IV U 1225/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2018 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marzena Górczyńska-Bebłot

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Oliwia Rajewska

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2018 roku w C.

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 14 września 2018 roku Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 14 września 2018 roku Nr (...) w części i ustala, że ubezpieczona M. S. nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od dnia 1 września 2018 roku do dnia 30 września 2018 roku w kwocie 1780,39 zł (jeden tysiąc siedemset osiemdziesiąt złotych trzydzieści dziewięć groszy).

Sygn. akt IV U 1225/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 września 2018 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. stwierdził, że M. S. pobrała nienależnie świadczenia za okres od 1 września 2018 roku do 30 września 2018 w łącznej kwocie 1780,39 złotych z tytułu emerytury przysługującej Z. S. (1) oraz zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

M. S. złożyła odwołanie od powyższej decyzji. Na rozprawie w dniu 8 listopada 2018 roku pełnomocnik ubezpieczonej sprecyzował odwołanie w ten sposób, że wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że ubezpieczona nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 1780,39 zł.

W uzasadnieniu odwołania wskazano, że organ rentowy nie powinien żądać zwrotu pobranych świadczeń, ponieważ informację o śmierci męża ubezpieczonej – Z. S. (1) otrzymał już w dniu 23 sierpnia 2018 roku, kiedy to odwołująca składała wniosek o rentę rodzinną. Ponadto ubezpieczona podniosła, iż nie była świadoma, że pieniądze, które wpłynęły na jej konto w sierpniu 2018 roku były świadczeniem przysługującym za wrzesień. W dalszej części uzasadnienia swojego stanowiska odwołująca wskazała, że zgubiła zarówno pobraną kwotę świadczenia jak i wskazaną

decyzję organu rentowego, jednakże w jej ocenie nie powinna ponosić konsekwencji następstw błędów organu rentowego.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że Z. S. (1) pobierał emeryturę z terminem płatności pierwszego dnia miesiąca. Przekazy pieniężne dla emerytur z tak oznaczonym terminem płatności zostały przekazane do wypłaty w elektronicznym systemie wypłat emerytalno-rentowych z dniem 17 sierpnia 2018 roku, co oznacza, że organ rentowy nie miał możliwości wstrzymania wypłaty świadczenia dla Z. S. (1) za miesiąc wrzesień 2018 roku, które nie przysługiwało mu już albowiem zmarł on w dniu (...) roku. Zdaniem ZUS skoro ubezpieczona pobrała to świadczenie, to świadczenie zostało pobrane bezpodstawnie i jako nienależnie pobrane podlega zwrotowi.

Sąd ustalił, co następuje:

Mąż odwołującej Z. S. (1) był uprawniony do pobierania świadczenia emerytalnego od dnia 28 listopada 2012 roku.

Z. S. (1) zmarł w dniu (...). O dacie jego śmierci Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. został poinformowany przez odwołującą M. S. w dniu 23 sierpnia 2018 roku, kiedy złożyła w organie rentowym odpis skróconego aktu zgonu męża wraz

z wnioskiem o przyznanie renty rodzinnej. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. w karcie przebiegu sprawy odnotował datę zgonu Z. S. (1) oraz ustalił datę wstrzymania świadczenia na dzień 1 października 2018 roku.

W dniu 31 sierpnia 2018 roku na wspólny rachunek bankowy małżonków S., prowadzony przez (...) Bank S.A, wpłynęła należność z tytułu emerytury dla Z. S. (1) za miesiąc wrzesień 2018 roku w kwocie 1780,39 zł. M. S. pobrała to świadczenie z rachunku bankowego.

Organ rentowy pismem z dnia 30 sierpnia 2018 roku wezwał (...) Bank S.A. do zwrotu kwoty świadczeń przekazanych na rachunek w banku za miesiąc wrzesień 2018 roku, tj. miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy. W odpowiedzi na powyższe pismo Bank poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych, że wskazany rachunek jest wspólnym rachunkiem M. S. i Z. S. (1).

Wobec powyższego organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję

(v. akta rentowe)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. t.j. z 2018 roku, poz. 1270) – zwanej dalej „ustawą emerytalną” - osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

2. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

3. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

4. Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach - za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji.

6. Organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

W niniejszej sprawie organ rentowy oparł swoją decyzję na art. 138 ust.3 ustawy emerytalnej. Okolicznością bezsporną było, że kwota 1.780,39 zł została wypłacona innej osobie niż wskazana w decyzji organu. Sporne pozostawało to, czy świadczenie to zostało wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego.

W ocenie Sądu organ rentowy ponosi winę z wypłatę odwołującej świadczenia emerytalnego Z. S. (2) za miesiąc wrzesień 2018 roku. Odwołująca poinformowała bowiem Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. o śmierci męża już w dniu 23 sierpnia 2018 roku, kiedy to doręczyła organowi rentowym odpis aktu zgonu Z. S. (1). Wobec tego należy uznać, że organ rentowy przekazując środki na konto zmarłego i jego małżonki był należyście, odpowiednio wcześniej poinformowany, a przelew kwoty emerytury powinien zostać wstrzymany z uwagi na zgon emeryta. Organ rentowy miał wystarczająco dużo czasu pomiędzy uzyskaniem informacji o zgonie Z. S. (1), a dokonaniem wypłaty (8 dni) na wydanie dyspozycji wstrzymania przelewu kwoty emerytury. Bez znaczenia jest przy tym twierdzenie organu rentowego, że nie istniała możliwość wstrzymania wypłaty emerytury z uwagi na przekazanie jej do wypłaty wrześnieowych świadczeń w elektronicznym systemie wypłat emerytalno-rentowych w dniu 17 sierpnia 2018 roku. To organ rentowy ponosi bowiem odpowiedzialność za takie zorganizowanie systemu wypłaty świadczeń, aby umożliwiał on wstrzymanie tej wypłaty w sytuacjach takich jak w niniejszej sprawie. Skoro organ rentowy posługuje się systemem wypłat uniemożliwiającym wstrzymanie wypłaty na 8 dni przed terminem realizacji świadczenia, to musi być świadomy konsekwencji wynikających z takiej organizacji tego systemu. Podkreślić w niniejszej sprawie należy, że organ rentowy miał aż 8 dni na podjęcie czynności związanych ze wstrzymaniem świadczenia za wrzesień 2018 roku. Skoro zaniechał podjęcia takich czynności, to tym samym wpłata świadczeń nastąpiła z przyczyn od niego zależnych i organ rentowy nie może skutecznie powoływać się na art.138 ust.3 ustawy emerytalnej.

Taki sam pogląd w analogicznym stanie faktycznym wyraził Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 29 czerwca 2016 roku, III AUa 373/16, LEX 2106899, stwierdzając, że: „wypłacenie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych emerytury za zmarłego męża wynikało z przyczyn całkowicie zależnych od organu rentowego, tzn. było uwarunkowane cechami procedur dotyczących wypłaty świadczeń funkcjonujących w organie rentowym. Ponadto nie budzi większych wątpliwości okoliczność, że dysponowanie przez organ rentowy harmonogramem wypłat, który cechuje się pewnymi ograniczeniami, co do niemożności „wycofywania” świadczeń przeznaczonych do wypłaty, stanowi przyczynę zależną od organu, co z kolei wyłącza możliwość żądania świadczenia wypłaconego przez ten organ osobie nieuprawnionej.(...) Dokonana przez organ rentowy wypłata świadczenia nie nastąpiła z przyczyn od organu rentowego niezależnych, wobec czego to Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponosi odpowiedzialność za dokonanie wypłaty spornej kwoty emerytury”.

Także Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 22 października 2015 roku, III AUa 2111/14, LEX nr 1932009 stwierdził, że: „Jeżeli przed terminem wypłaty renty rodzinnej organ rentowy został powiadomiony o śmierci

uprawnionego, to w przypadku wypłaty świadczenia należy uznać, że do wypłaty świadczenia nie doszło z przyczyn niezależnych od organu rentowego, przez co pobrana kwota renty nie może podlegać zwrotowi na podstawie art. 138. ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”.

W świetle powyższego, mając na uwadze zakres wniosków odwołującej w przedmiocie zmiany zaskarżonej decyzji zgłoszonych na rozprawie w dniu 8 listopada 2018 roku, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz przepisów powołanych w treści uzasadnienia, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w części i ustalił, że odwołująca M. S. nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od dnia 1 września 2018 roku do dnia 30 września 2018 roku w kwocie 1780,39 złotych.